

Джек Лондон

Мъжете от четиридесета
МИЛЯ

Когато направи съвсем безобидната на вид забележка, че ледената каша, с която се покриват реките, преди да замръзнат, е „доста интересно явление“, Големия Джим Белдън не бе и сънувал до какво ще доведат думите му. Не бе го сънувал и Лон Макфейн, когато добави, че тънкият лед е „още по-интересно явление“; не бе го сънувал и Бетълс, когато веднага му възрази, че такова нещо изобщо

не съществува и е измислено само за да плаши децата.

– И ще ми разправяш това, след като си прекарал толкова години по тия места! – викаше Лон.-

И след като сме яли с тебе толкова време от една паница!

– Но това е против здравия разум! – настояваше Бетълс. – Виж сега, водата е по-топла от леда. ...

– Щом счупиш леда, разликата не е голяма.

– И все пак е по-топла, защото не е замръзнала. И ти разправяш, че замръзвала на дъното?

– Само тънкият лед, Дейвид, само тънкият лед, Не ти ли се е случвало да слизаш по течението, водата да е прозрачна като стъкло и изведнъж, както някой облак забулва слънцето, ледената каша да изплува нагоре като мехурчетата, докато обхване

цялата река от бряг до бряг и я покрие като първи сняг?

– Аха, неведнъж, когато съм задрямвал на кормилното гребло. Но тая каша винаги е идвала от най-близкия страничен ръкав, а не се е „издигала“ като мехурчета нагоре.

– А не си ли го виждал, когато си седял с отворени очи на кормилото?

– Не, нито пък ти. Това е против здравия разум;. Можеш да питаш, когото щеш!

Бетълс се обърна към насядалите около печката, но трябваше да продължи препирнята си с Лрн Макфейн сам.

– Дали е против здравия разум, или не, но това,

дето ти разправям, е самата истина. Миналата година през есента Ситка Чарли и аз самият видяхме как става тая работа, като слизахме през праговете, дето са под Форт Рилайънс. Беше истинско есенно време: слънцето огряваше златистите лиственици и потрепващите трепетлики, светлината играеше по всяка вълничка, а отвъд вече пристигаше зимата ръка за ръка със синкавата мъгла на Севера. Всичко това ти е познато и на тебе: ледена корица край бреговете и дебели парчета лед по вировете, а въздухът един такъв – звънти и святка, .и го чувствуваш във всичките си жили, и всеки път, като го поемеш, усещаш прилив на

нови сили. В такава

време, мойто момче, светът става тесен и ти се приисква да тръгнеш нанякъде... Но виж, че и аз сега

, съм забил настрана. Та, както ти разправях, гребеме си ние и някъде няма и помен от лед освен по вировете и изведнъж индианецът вдига греблото си и се провиква: „Лон Макфейн! Я погледни надолу! Чувал съм за това нещо, но никога не съм мислил, че ще го видя!“ Нали знаеш, че и Ситка Чарли, като мене, не е родом от тия места, та гледката беше нова. Тогава ние оставихме течението да влачи лодката, надвесихме се от двете страни и загледахме искрящата вода. Бога ми, също като през дните, които съм прекарал при ловците на бисери, когато гледах кораловите рифове, прострели се като градини по морското дъно. Това си беше тънкият лед, налепил се на гроздове по всеки камък, също като бели корали. Но най-хубавото в тая гледка щяхме да видим тепърва. Тъкмо минахме през прага и ето че изведнъж водата побеля като мляко и стана отгоре цялата на мънички кръгчета, както става, когато пъстървата се вдигне през пролетта или когато запръска дъждец. Тъкният лед се вдигаше нагоре. Наляво, надясно, докдето ти стигне окото, водата беше покрита с такива кръгчета. Беше станала като каша, мажеше се по бордовете на нашето кану и се лепеше по греблата като лепило. Много пъти съм минавал през същите прагове и много пъти съм минавал след това, но никога не съм видял нещо подобно. Такова нещо се вижда веднъж в живота.; – На кого ще ги разправяш! – сухо забеляза Бетълс. – Мислиш ли че ще повярвам на такива измислици? По-скоро ще кажа, че блясъкът на светлината ти е заследил очите, а езикът ти се е схванал от свежия въздух.

– Ама аз го видях със собствените си очи и ако

Ситка Чарли беше тука, щеше да ти каже, че така беше.

– Но фактите са си факти и тях с нищо не можеш ги промени. Не е в природата на нещата водата, дето е най-далече от въздуха, да замръзне преди другата.

– Но аз със собствените си очи...

– Няма какво да се горещиш – посъветва го Бетълс, като видя, че избухливият келт вече кипи от гняв.

– Значи, не ми вярваш, а?

– Щом толкова много искаш да знаеш, не; на първо място бих повярвал на природата, на фактите.

– Обвиняваш ме в лъжа, а? – заплашително каза Лон. – По-добре

тогава попитай жена си, сивашката. Оставям на нея да реши дали е истина туй, дето ти казах.

Бетълс пламна от ярост. Без да иска, ирландецът го беше засегнал, защото жена му, макар и индианка по майка, беше дъщеря на руски търговец на кожи и той се беше венчал с нея в православната мисия в Нулато, хиляда мили надолу по Юкон, а това я поставяше много по-високо от всяка съпруга-туземка от племето на сивашите. Това беше разлика, типична за Севера, която не можеше да схване никой освен северния любител на приключения.

– Да, можеш да го разбереш и така – подчертано потвърди Бетълс.

В следващия миг Лон Макфейн го просна на пода, насядалите около печката наскочаха и петшест души се втурнаха да ги разтърват.

Бетълс се изправи и избърса кръвта от устата си.

– Това не е ново, да те ударят и да отвърнеш с удар, но не си мисли, че няма да се разплатя с тебе.

– През целия ми живот никой още не ме е обвинявал в лъжа – учтиво отвърна Лон. – И трябва да стане нещо лошо, за да не се отзова с готовност и да не ти помогна да си изравниш сметката с мене по какъвто пожелаеш начин.

– Революертът ти все още ли е 38-55? Лон кимна.

– Няма да е зле да си намериш по-подходящ калибър. Моят ще ти направи дупки колкото орехи.

– Не бой се; моите куршуми си отварят път с меки връхчета, ама излизат от другата страна, сплескани като палачинки. А кога ще имам удоволствието да се срещна с тебе? Дупката за вадене на вода е чудесно място.

– Не е лошо. Ти бъди там след един час и няма да те оставя да ме чакаш дълго.

Двамата мъже си сложиха ръкавиците и напуснаха търговския пункт, без да се вслушат в увещанията на другарите си. Това беше дреболия, обаче за такива хора дреболиите, раздухани от неудържима избухливост и упорит нрав, лесно вземат големи размери. Освен това изкуството да се добива злато зиме още принадлежеше на бъдещето и мъжете от Четиридесета милия, затворени в хижите си от дългата полярна зима, страдаха от преяждане и принудително безделие, а това ги правеше раздрознителни като пчелите наесен, когато кошерите са препълнени с мед.

В страната нямаше правосъдие. Конната полиция също бе още въпрос на бъдещето. Всеки сам измерваше степента на оскърблението и

определяше наказанието според това, колко засегнат се чувствуваше. Съвместни действия се налагаха рядко и никога още в цялата еднообразна история на златотърсаческия свят не е била нарушавана осмата божия заповед.

Големия Джим Белдън устрои импровизирано събрание. Скръф Макензи бе избран за временен председател и специален пратеник отиде да моли за помощ отец Рубо. С правото на силата те можеха да се намесят и да предотвратят дуела; но такава постъпка, макар и да съответствуваше на тяхното желание, противоречеше на схващанията им. Докато грубата им остаряла етика признаваше личното право на всекиго да измие безчестното на удара с удар, за тях бе непоносимо да помислят, че двама добри другари като Бетълс и Макфейн ще се срещнат в двубой не на живот, а на смърт. Човек, който не би приел покана за дуел, за тях бе страхливец, ала сега, когато се сблъскаха с това положение, виждаше им се неправилно той да приеме двубоя.

Но тичащи по снега мокасини и високи викове, последвани от револверен изстрел, прекъснаха разискванията. След това двойната врата се отвори и в стаята влезе Мейлмют Кид с димящ колт в ръка и весели пламъчета в очите.

– Улучих го. – Той смени празната гилза с нов патрон и добави: – Твое куче, Скръф.

– Жълтия зъб ли? – попита Макензи.

– Не, клепоухото.

– Дявол да го вземе! Нали нищо му нямаше!

– Излез и го виж.

– Няма значение в края на краищата. Сигурно и то е побесняло. Жълтия зъб се върна тая сутрин и откъсна цял къс месо от него, а мен насмалко не ме остави вдовец. Нахвърли се и на Заринска, но-тя го бръсна по муцуната с полата и се отърва само със скъсана пола и хубаво търкаляне в снега. След, това той пак избяга в гората. Дано не се върне.. Пострада ли някое от твоите?

– Едно, най-доброто от целия впряг: Шукъм.. Побесня тая сутрин, но не можа да стигне много далече. Връхлетя върху впряга на Ситка Чарли и те го разкъсаха на парчета. А сега две от тях са избягали и вилнеят из селището; тъй че, както виждаш, той си е свършил работата. Ако не направим нещо, броят на кучетата ще се намали до пролетта.

– На хората също.

– Сега пък какво има? На кого се е случило нещо?

– О, Бетълс и Лон Макфейн имаха разправия след няколко минути

ще се срещнат при дупката завода да си уредят сметките.

Разказаха му за цялото произшествие и Мейл.мют Кид, свикнал околните винаги да му се подчиняват, се зае с уреждането на тоя въпрос. Той обясни набързо съставения си план и те обещаха безпрекословно да изпълнят нарежданията му.

– Та виждате ли – завърши той, – ние всъщност не им отнемаме правото да се бият; и все пак не вярвам да се бият, след като разберат колко хубаво сме я скроили тая работа. Животът е комар, а хората са комарджии. Залагат всичко, каквото имат, при вероятност едно на хиляда. Лишете ги от тая вероятност и... те няма да играят.

Кид се обърна към домакина на търговския пункт.

– Я ми отмери три разтега от най-здравото половин цол дебело въже. Ние ще създадем прецедент, който хората от Четиридесета милия няма да забравят, дорде са живи – предрече той.

След това намота въжето на ръката си и поведе другарите си навън тъкмо навреме, за да се срещнат с виновниците.

– Какво право имаше той, да го вземат дяволите, да намесва жена ми? – закрещя Бетълс на един от приятелите си, който се мъчеше да го успокои. – То беше съвсем излишно! – решително отрязва той и не преставаше да го повтаря, докато крачеше нагоре-надолу и чакаше Лон Макфейн: – То беше съвсем излишно.

А Лон Макфейн – лицето му гореше, а езикът му изригваше бунтовни думи пред лицето на църквата.

– Тогава, отче – викаше той, – аз с леко сърце ще се загърна с огненни завивки и ще легна на ложе от жарава. Никога никой не ще каже, че Лой Макфейн е бил наречен лъжец и е преглътнал обидата, без да вдигне ръка! И не ми трябва вашата благословия. Може в постъпките си да не съм бил прав... но в сърцето си винаги съм държал на правото.

– Но това не е сърцето, Лан – прекъсна го отец Рубо. – Това е гордостта, която те кара да убиеш ближния си.

– Нали сте французин! – отговори Лон. Сетне, преди да си тръгне, попита: – Ще ми отслужите ли една панихида, ако късметът е против мен?

Но свещеникът се усмихна и закричи с обутите си с мокасини крака към бялата гръд на безмълвната река. Към дупката за вадене на вода водеше утъпкана пъртина, широка пъртина, широка колкото една шейна. От двете страни лежеше дълбокият мек сняг. Мъжете вървяха един подир друг, без да приказват, и черното расо на свещеника между тях придаваше на шествието тържествения вид на погребение. За Четиридесета

миля това беше топъл зимен ден – ден, в който натежалото от облаци небе се беше прихлупило ниско над земята, а живакът на термометъра беше спрял на необичайната температура – двадесет и девет градуса под нулата. Но нямаше нищо радостно в тази топлина. Въздухът бе много рядък в горните слоеве, облаците висяха неподвижно и мрачно предвещаваха, че скоро ще завали сняг. А земята безучастно, без всякакви приготовления, се гушеше в зимния си сън. Когато стигнаха при дупката за вода, Бетълс, който очевидно беше прехвърлял в ума си свадата през време на мълчаливо извървяния път, поривисто рече още веднъж „То беше съвсем излишно!“, докато Лон Макфейн запази мрачно мълчание. Той се задушаваше от негодувание така, че не можеше да проговори.

И все пак, дълбоко в душата, колчем се откъснаха от личните си огорчения, и двамата се чудеха на другарите си. Бяха очаквали съпротива и това мълчаливо примирение ги засягаше. Струваше им се,

че са заслужили повече пред хората, с които са били толкова близки, изпитваха някакво смъртно чувство, че са онеправдани, и се бунтуваха при мисълта, че толкова много техни събратя са излезли като за голямо тържество, без да възразят нито дума, за да ги видят как ще се застрелят един другото.

Сякаш бяха паднали в очите на хората. Тяхното държане ги озадачаваше.

– Гръб с гръб, Дейвид. И как искаш: от петдесет крачки или два пъти по толкова?

– Петдесет – настървено отговори другият; макар и изсумтяна, тази дума прозвуча достатъчно рязко

Обаче новото въже, което Мейлмют не носеше очебийно, а небрежно намотано около ръката си, изведнъж привлече зоркия поглед на ирландеца и го накара да изтръпне от подозрение и страх.

– А какво ще правиш с въжето?

– Побързайте! – Мейлмют погледна часовника си. – Оставил съм тесто за хляб в хижата и не ми се иска да спадне. Освен това започват да ми замръзват краката. Останалите мъже проявиха нетърпението си всеки по свои начин.

– Но за какво ти е въжето, Кид? То е ново-новеничко, а тестото ти положително не е чак толкова тежко, та да трябва да го вдигаш с такова нещо.

По това време Бетълс вече се беше обърнал с лице към тях. Отец Рубо, който едва сега схвана смешното в цялото положение, скри усмивката си.

като вдигна облечената си с ръкавица ръка до устата.

– Не, Лон, въжето е приготвено за човек. – В случай на нужда Мейлмют Кид умее да се държи много внимателно.

– За кой човек? – Бетълс усети, че това започва да интересува и него. – За другия.

– И кого именно имаш предвид?

– Слушай, Лон... и ти също, Бетълс! Ние си поприказвахме за тази ваша дребна свада и стигнахме до едно заключение. Знаем, че нямаме право да ви пречим да се биете...

– Виж, тука сте прави, момчета.

– И нямаме такова намерение. Но едно нещо можем да направим, и ще го направим,; да постъпим тъй, че този дуел да остане единствен, в историята на Четиридесета миля и да служи за урок на всеки чечак, който се качи или слезе до тука, по Юкон. Този от двамата, който остане жив, ще бъде обесен на най-близкото дърво. А сека започвайте! Лон се усмихна с недоверие, после лицето му светна.

– Отмери крачките, Дейвид, петдесет крачки, обръщай се и не спирай да стреляш, докато един от двама ни не падне мъртъв. Те няма да имат сърце да го направят и да знаеш, че тоя янки само се мъчи да ни подведе.

Той закрачи с доволна усмивка на лицето, но Мейлмют Кид го спря:

– Лон! Отдавна ли ме познаваш?–

– Много отдавна.

– А ти, Бетълс?

– През юни, като придойдат реките, ще станат пет години.

– Ами знаете ли поне веднъж през цялото това време да съм пресъпил думата си? Или да сте чули, че съм я пресъпил?

Двамата мъже поклатиха глава, като се мъчеха да разберат какво се крие зад тоя въпрос.

– Добре тогава, как бихте приели едно мое обещание?

– Все едно, че си подписал разписка – рече

Бетълс.

– Сигурно като вярата в задгробния живот – веднага потвърди Лон Макфейн.

– Слушайте! Аз, Мейлмют Кид, ви давам думата си – а вие знаете какво значи това, – че тоя от вас, който остане жив, ще увисне на въжето десет минути, след като е застрелял другия. – Той отстъпи назад,

както трябва да го е направил Пилат, след като си е умил ръцете.

м Настъпи пауза и мъжете от Четиридесета миля се смълчаха. Небето се прихлупи още по-ниско и зарони кристалчета скреж – мънички геометрични фигурки, свършени по форма, краткотрайни като дихание, на които все пак е предопределено да съществуват, докато завръщащото се слънце не измине наполовина северния си път. Двата мъже неведнъж през живота се бяха залавяли за безнадеждни неща – залавяли се бяха с проклятие или шега на уста, но с непоколебима вяра в бога на случая в душите. Обаче това милостиво божество този път беше изключено от сделката. Те се вглеждаха в лицето на Мейлмют Кид, но се вглеждаха, както човек би се вглеждал в Сфинкса. Колкото повече се нижеха минутите на мълчанието, толкова повече ги обземаше чувството, че трябва да заговорят. Най-после кучешки вой, понесъл се откъм Четиридесета миля, раздра тишината. Зловещият звук се изпълни с болката на предсмъртна мъка и замря в проточено ридание.

– Ех, да ме вземат дяволите! – Бетълс вдигна яката на дрехата си и безпомощно се озърна.

– Чудесна игра си подхванал, Кид! – възкликна Лон Макфейн, – Цялата печалба за заведението и нито петак за тоя, дето залага. Самият дявол никога не би се хванал на такава въдица и да пукна, ако се хвана и аз.

Сподавено кискане загъркори в гърлата, заскрежени мигли затрепаха от тайни намигания и мъжете се запътиха нагоре по стъпалата, изсечени в заледения бряг, а оттам, през улицата, към търговския пункт. Но проточеният вой се беше приближил и в него се вмъкна нова нотка на заплаха. Някаква жена изписка зад ъгъла. Някой извика: „Ето го!“ После едно индианче, последвано от петшест уплашени кучета, се вряза в тълпата така стремително, сякаш бягаше от самата смърт. Подире им с настръхнала козина, като сива светкавица, се носеше Жълтия зъб. Всички освен снажния янки побягнаха. Индианчето се препъна и падна. Бетълс се спря само колкото да го хване за полите на кожената му дреха и се втурна към куп дърва, на който вече се бяха покачили много от другарите му. Жълтия зъб подгони едно от кучетата и сега със скокове се връщаше обратно. Бягашото от него куче, което не беше и бясно, но съвсем подлудяло от страх, повали Бетълс и полетя нагоре по улицата. Без да се цели, Мейлмют Кид гръмна след Жълтия зъб. Бяското куче се преобърна във въздуха, падна по гръб, но веднага след това с един скок измени половината разстояние до Бетълс.

Смъртоносния скок обаче то не можа да направи. Лон Макфейн се

смякна от купа дърва и го пресрещна във въздуха. Те се претърколиха; Лон стискаше кучето за гърлото с протегнатата ръка и премигаше от зловонните лиги, които то пръскаше в лицето му. Тогава Бетълс с револвер в ръка хладнокръвно изчака удобен миг и реши изхода на двубоя.

– Това беше честна игра, Кид – забеляза Лон, като се вдигна на крака и изгърси снега от ръкавите си, – със справедлива печалба, срещу риска, на който се изложих.

Тази вечер, докато Лон Макфейн отиваше към хижата на отец Рубо да потърси милостивата прошка на църквата, Мейлмют Кид водеше дълъг, но безполезен разговор.

– Щеше ли да го направиш – настояваше Манейн, – да речем, че наистина се бяха дуелирали?

– Престъпил ли съм някога думата си?

– Не, но аз не говоря за това. Ти отговори на въпроса ми. Щеше ли да го направиш? Мейлмют Кид се изправи.

– Скръф, сам аз през цялото време си задавам тоя въпрос.. .

– Е?

– Е, засега още не съм намерил отговора.

КРАЙ

© 1963 Сидер Флорин, превод от английски

Jack London
The Men of Forty Mile, 1899

Източник: <http://dubina.dir.bg>
Сканиране и обработка: Сергей Дубина, 16 май 2003

Публикация:

Джек Лондон, Разкази и новели
Книгоиздателство „ГЕОРГИ БАКАЛОВ“, ВАРНА, 1987
Анелия Бошнакова, Сидер Флорин, преводачи, 1987
Борис Дамянов, Желяз Янков, Сидер Флорин, Тодор Вълчев, преводачи, 1963

Свалено от „Моята библиотека“ [<http://purl.org/NET/mylib/text/2216>]